

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 54/21
V Luxemburgu 15. apríla 2021

Rozsudok vo veci C-30/19
Diskrimineringsombudsmannen/Braathens Regional Aviation AB

Právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá súdu rozhodujúcemu o žalobe o náhradu škody založenej na tvrdení o diskriminácii bráni konštatovať existenciu diskriminácie, ak žalovaný súhlasí s vyplatením požadovanej náhrady bez uznania tejto diskriminácie

Samotné vyplatenie peňažnej sumy nemôže zabezpečiť účinnú súdnu ochranu osobe, ktorá sa domáha určenia, že bola obeťou takejto diskriminácie

V roku 2015 sa kapitán švédskeho vnútroštátneho letu, ktorý prevádzkovala letecká spoločnosť Braathens Regional Aviation AB, rozhodol podriaďiť cestujúceho čilského pôvodu s bydliskom v Štokholme (Švédsko) dodatočnej bezpečnostnej kontrole.

Diskrimineringsombudsmannen (ombudsman pre diskrimináciu, Švédsko) konajúci v mene tohto cestujúceho, ktorý sa domnieval, že bol diskriminovaný z dôvodov týkajúcich sa jeho fyzického vzhľadu a etnického pôvodu, podal na Stockholms tingsrätt (Súd prvého stupňa Štokholm, Švédsko) návrh na uloženie povinnosti spoločnosti Braathens zaplatiť uvedenému cestujúcemu náhradu za diskrimináciu.

Braathens súhlasila s vyplatením požadovanej sumy bez toho, aby uznala existenciu diskriminácie. Súd prvého stupňa jej teda uložil povinnosť zaplatiť túto sumu, ale návrhy ombudsmana pre diskrimináciu smerujúce k tomu, aby bol vydaný určovací rozsudok, ktorým sa konštatuje existencia diskriminácie, vyhlásil za neprípustné. Tento súd usúdil, že podľa švédskeho procesného práva bol viazaný uznaním nároku zo strany spoločnosti Braathens, a teda bol povinný rozhodnúť spor bez toho, aby preskúmal existenciu prípadnej diskriminácie. Ombudsman pre diskrimináciu po tom, čo neúspešne podal proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, podal dovolanie na Högsta domstolen (Najvyšší súd, Švédsko).

Keďže Najvyšší súd mal pochybnosti o súlade švédskej právnej úpravy s požiadavkami smernice 2000/43¹, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod, v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ktorý zaručuje každému právo na účinnú súdnu ochranu, rozhodol sa obrátiť na Súdny dvor s otázkou, či v prípade uznania nároku žalobcu na náhradu škody žalovaným musí mať súd napriek tomu možnosť preskúmať otázku existencie diskriminácie na návrh účastníka konania, ktorý sa domnieva, že bol predmetom tejto diskriminácie.

Posúdenie Súdneho dvora

Na úvod Súdny dvor pripomína, že smernica 2000/43 má za cieľ stanoviť rámec pre boj proti diskriminácii na základe rasy alebo etnického pôvodu so zámerom uplatniť zásadu rovnosti zaobchádzania v členských štátoch. Dodržiavanie tejto zásady vyžaduje, aby bola zaručená účinná súdna ochrana práva na rovnosť zaobchádzania s osobami, ktoré sa cítia byť obeťmi takejto diskriminácie, či už tieto osoby konajú priamo alebo prostredníctvom združenia, organizácie alebo právnickej osoby. Okrem toho systém sankcií zavedený na účely prebratia tejto smernice do

¹ Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000, ktorou sa zavádza zásada rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod (Ú. v. ES L 180, 2000, s. 22; Mim. vyd. 20/001, s. 23).

právneho poriadku členského štátu musí zabezpečiť skutočnú a účinnú právnu ochranu práv, ktoré z nej vyplývajú. Prísnosť sankcií musí byť primeraná závažnosti porušení, ktoré postihujú, najmä zabezpečením skutočne odradzujúceho účinku, pričom musia dodržiavať všeobecnú zásadu proporcionality.

V tejto súvislosti Súdny dvor konštatuje, že články 7 a 15 smernice 2000/43 v spojení s článkom 47 Charty **bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá bráni súdu rozhodujúcemu o žalobe o náhradu škody založenej na tvrdení o diskriminácii zakázanej touto smernicou preskúmať návrh na určenie existencie tejto diskriminácie, ak žalovaný súhlasí s vyplatením požadovanej náhrady bez toho, aby uznal existenciu diskriminácie.**

V prvom rade z článku 7 smernice 2000/43 vyplýva, že každá osoba, ktorá sa považuje za obeť diskriminácie na základe rasy alebo etnického pôvodu, musí mať možnosť v rámci konania o uplatnení práv vyplývajúcich zo zásady rovnosti zaobchádzania dosiahnuť, aby súd rozhodol o prípadnom porušení týchto práv, ak žalovaný neuzná údajnú diskrimináciu. **Samotné zaplatenie peňažnej sumy preto nemôže zabezpečiť účinnú súdnu ochranu osoby, ktorá žiada, aby bolo konštatované takéto porušenie.**

V druhom rade takáto vnútroštátna právna úprava naráža tak na nápravnú funkciu, ako aj odradzujúcu funkciu, ktorú musia mať sankcie stanovené členskými štátmi podľa článku 15 smernice 2000/43. **Zaplatenie peňažnej sumy totiž nestačí na splnenie nárokov osoby, ktorá sa snaží ako náhradu vzniknutej nemajetkovej ujmy prednostne dosiahnuť uznanie, že bola obeťou diskriminácie.** Rovnako **povinnosť zaplatiť peňažnú sumu nemôže zabezpečiť skutočne odradzujúci účinok vo vzťahu k pôvodcovi diskriminácie**, ak, ako v prejednávanej veci, žalovaný popiera existenciu akejkoľvek diskriminácie, ale z hľadiska nákladov a dobrého mena považuje za výhodnejšie zaplatiť náhradu požadovanú žalobcom. Súdny dvor tiež spresňuje, že možnosť začať trestné konanie vzhľadom na vlastné ciele, ktoré toto konanie sleduje, ako aj obmedzenia s ním spojené, neumožňuje napraviť nesúlad občianskoprávných procesných prostriedkov s požiadavkami tejto smernice.

V treťom rade Súdny dvor zdôrazňuje, že tento výklad nie je spochybnený takými zásadami alebo úvahami procesného práva, akými sú dispozičná zásada, zásada hospodárnosti konania a snaha uprednostniť urovanie sporov zmierom. Na jednej strane totiž taká vnútroštátna právna úprava, o akú ide vo veci samej, má za následok prenesenie kontroly nad sporom na žalovaného, pričom žalobca v prípade súhlasu žalovaného s vyplatením požadovanej náhrady už nemôže požadovať, aby súd, ktorý začal konanie, rozhodol o dôvode návrhu, alebo namietal proti ukončeniu konania začatého na jeho návrh. Na druhej strane by vnútroštátny súd nijako neporušil dispozičnú zásadu, ak by napriek súhlasu žalovaného s vyplatením náhrady požadovanej žalobcom skúmal existenciu alebo neexistenciu diskriminácie uvádzanej žalobcom, keďže toto preskúmanie sa týka dôvodu nároku na náhradu škody, ktorý patrí do predmetu sporu.

Nakoniec vo štvrtom rade Súdny dvor pripomína, že právo Únie v zásade nezaväzuje členské štáty, aby pred svojimi vnútroštátnymi súdmi zaviedli na účely zabezpečenia ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, iné právne prostriedky než tie, ktoré stanovuje vnútroštátne právo. Uvádza však, že v prejednávanej veci **dodržiavanie práva Únie neukladá zavedenie nového právneho prostriedku, ale obmedzuje sa na to, že od vnútroštátneho súdu vyžaduje, aby odmietol uplatniť procesné pravidlo, ktoré mu bráni v rozhodnutí o existencii údajnej diskriminácie**, a to z dôvodu nezlučiteľnosti tohto pravidla nielen s článkami 7 a 15 smernice 2000/43, ale aj s článkom 47 Charty. Tieto články smernice totiž iba konkretizujú právo na účinnú súdnu ochranu, ako ho zaručuje článok 47 Charty, ktorý je sám osebe postačujúci na priznanie práva, ktorého sa možno dovolávať v spore medzi jednotlivcami.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdnemu dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

Úplné znenie rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499